

prijzen op stel-
lagen in spijt

de verant-
welijkheid te laden,
in „condi-
tionele ge-
nomen, en
neem ze niet
in Neder-
land goed, dat
k U zelf
verschillen
eenele,
nulier, waar-
s als confes-
sionatie” van
Vaderen de
ben. U weet
nt. U vóór-
gezegd: ook
worden.

en een kran-
driand van U
enkele reden
ij heeft wel
if YOU still
lijk: uw K.V.
goed weten,
dan geen ob-
a a r t o e
maar in zijn

heel de we-
mannd ziet
n amerikaan-
nen KAN die
giaan, en als
t en als dui-
kan ze ook
teekende. En
e denken. En
staat aan U,
hten denken,
kerel, of een
geen lid van
el niet hoo-
l in 1944, en
t wij tot Rid-
l heeft meer
in U een K.V.
als U op de
eden van Uw
n missen, be-
K. S.

van

rtellen, van de
in bij de N.V.
en boek „Een
in de geschie-

aal de valsche
kwestie van
lwaas, als toen
dist vertelde,
reven over —
de handelingen
leerde rappor-
tologische ver-
aven van een
kansel voor

d verre reizen
eker van toen
niet allemaal
het toch erg
in Chinese die
glers eens van
tarto met de
het ding was
len. Maar toen
op aan andere
t een zak ge-
boffen.

t afgezet door
nuit de lucht,
t vliegtuig is
biedt dat een
gen gaat.

iedereen, van wat staat of leeftijd hij voorts mocht
wezen, die niet beantwoordde aan die en die nauw-
keurig gestelde regelen, rechtsregelen genaamd.

Voorts, nadat dan de heer Norel een bepaalde persoon
erbij gehaald heeft, verliest hij zich in een verhaal van
wat niet waar is. En passant worden kerkhistorische
monstra in breeder verband opgedischt.

Bl. 179: de leertucht was door de kerken van afschei-
ding en doleantie onmiddellijk na hun institueering in-
gevoerd. Waarheid: die kerken werden heelmaal niet
geinstitutioneerd; dat weerspreken ze zelf. Ze voerden geen
leertucht in, maar herstelden die, want leertucht is een
goede, onmisbare gave Gods. Eindelijk: niet die leer-
tucht leidde — zoals de heer Norel, bedenkelijk genoeg,
beweert — na '34 en '36 tot afsplintering, maar de
karikatuur van leertucht, en de valsche binding (aan
wat ook de heer Norel blijkbaar weinig schelen kan, en
ook hem niet binden mocht), die leidde tot bederf van
wie haar „slikten”. Men moet de jeugd (‘t is een „ver-
telboek”) zoo maar opvoeden....

Bl. 180: de moeilijkheden over verbond en kinderdoop,
die in 1905 beslecht schenen, werden weer opgerakeld.
Pardon: gangbare meeninkjes meerendeels over andere
punten werden beschermd; en uitspraken werden ge-
creëerd, die men thans weer gewijzigd of vervangen
heeft. En wie deden het? Niet Graijdanus, of Schilder,
want die zeiden in 1938: de zaken zijn al confessioneel
bepaald, en houd u maar liever aan de confessie. Die
het doordreven waren juist de anderen; maar de heer
Norel suggereert, dat het van Schilder kwam, en zwijgt
de acte der doordrivers, en de aanvechting van de
opinie van de H.H. Vollenhoven en Dooyeweerd dood.

Bl. 180: eenzelfde dwaze relaas. Over Schilder's be-
zwaar tegen theoremen inzake algemeene genade en
pluriformiteit wordt gehandeld als waren dat de kwes-
ties-in geding. Geen woord over de andere punten, of
over de opinie van Vollenhoven—Dooyeweerd. Ik ver-
denk den heer Norel ervan, dat hij de beroemde leer-
punten niet eens weet. Indien wel, dan is zijn bouquetje
bepaald giftig. Maar ik denk liever aan onkunde, hier.

Bl. 180: gefikt wordt, dat Schilder het bekende schrift-
verbod zoo opvatte, dat „hij ook over zuiver kerkelijke
aangelegenheden niets te zijner verdediging mocht
schrijven, zelfs niet aan de synode”. Wie heeft den heer
Norel deze nonsens op de mouw gespeld? Kan hij niet
studeeren over wat hij wil vertellen? Heeft hij geen
Acta ingezien? Hij kan daaruit zien, dat Schilder heel
rustig aan zijn synode een tweetal rapporten bij de
synode heeft gegeven, in oorlogstijd, en na dat duitsehe
schriftverbod, over kwesties van de N.S.B. en meer van
die vraagjes. Dat had de heer Norel moeten weten. Nu
insinueert hij. En hij verdoezelt het fijne puntje. Schild-
er zelf alleen maar: ze hebben dien, en dien, en nog
een stel anderen publiek aangeklaagd, en publiek is er-
over geschreven, en publicatie is beloofd, en dus wil ik
publiek schrijven over de publieke zaak. Temeer, omdat
een deel van de deputaten alvast op papier van de Acta
bij den drukker van de Acta (firma Kok) een rapport
heeft laten zetten in formaat van de Acta. Het ging dus
niet over spreken of zwijgen, maar over publiek spreken
over zaken, die men met veel tromgeroffel publiek
gemaakt had (ondanks de waarschuwing o.a. van Graij-
danus en Schilder) dan wel de zaak nu wegmoffelen
in het donker terwille van de heeren, die het spel, voor
wat de argumenten betreft, geheel en al verloren had-
den. Schilder bedankte er voor, er aan mee te werken,
dat men een aantal menschen — en dat was hij heusch
niet alleen — door de voordeur naar binnen haalt, be-
schuldigd van alles en nog wat, en dan door de achter-
deur weer met een nette buiging wegwerkt, om van 't
verloren zaakje af te wezen. Hij had er geen behoefte
aan de H.H. Kuyper en Hepp aan te vallen. Maar wel,
om als zij 't deden, de zaak openlijk af te handelen. Ook
als die heeren het gevalletje verloren hadden.

Voor dezen keer genoeg over deze collectie fantasieën.
Later nog wat. K. S.

„Gek geworden”

Het barthiaansche weekblad „In de Waagschaal”
(redactie prof. dr K. H. Miskotte, dr H. Berkhof, ds J.
J. Buskes, H. M. v. Randwijk, e.a., medewerkers dr W.
F. Dankbaar, ds K. H. Kroon, mr G. H. Slotemaker de
Bruine, ds H. C. Touw, e.a.) heeft deze week, met een
mondjevol latijn erbij, naar doktersgewoonte, onderge-
teekende gek verklaard. Werkelijk gek geworden.

De diagnose is (door iemand, die zijn naam niet

noemt) gesteld na verschijning van mijn laatste afleve-
ring Heidelbergse Catechismus, waarin ik meen, uit
Barth's eigen geschriften, aangetoond te hebben, dat
Barth in zijn jongste theorie over de schepping, niet
alleen de door hemzelf onder toejuiching van nederlan-
sche hoogleeraren in handen genomen kluts kwijt is,
maar ook speelt met fundamentele ketterijen. En dat
dus prof. dr K. H. Miskotte een lichtvaardige voorlich-
ting gaf, toen hij juist aan Barth's jongste publicatie,
door mij hier bestreden, nl. Dogm. III, 3, een compleet
lied-der-liefde wijdde. We gaven destijds in ons blad
citaten.

Een loopje wordt er mee genomen, dat ik die kwestie
van Barth besprak — de lezers van In de Waagschaal
zouden, zegt het blad terecht, want het neemt zijn lezers
blijkbaar niet serieus. 't Nooit hebben geraden — bij
Catechismus Zondag 9. Die beleed juist de schepping, of
liever, God als schepper. Is het nu gek, dat ik Barth's
scheppingsleer bespreek, als de schepping beleeden
wordt? Waarom is ondergeteekende gek, als hij Barth III,
3 bespreekt bij het onderwerp: schepping, en is Miskotte
wijs, als hij zijn volksgenooten — overigens in een
ondersteelde oecumene — dadelijk, als Barth III, 3 van
de pers is, verzekert: nu is de schepping eens heerlijk
door Barth besproken?

En verder? Uit die heele Catechismusafleveringen
worden citaatjes, zonder verband, bij elkaar gesleept, en
meer dan eens hevig verminkt, en verknip, en zonder
eenigen verbanddraad, op elkaar gesmeten. Weer-
legging? Geen spoor.

Iemand vroeg me, of ik dit grievend vond. Welneen;
ik noteer ook dezen uitval van het blad als een bewijs,
dat de barthiaansche hoogleeraren in hun vrij ridicule
applausageving aan Barth niet in staat zijn, de argu-
menten, volgens welke Barth zich in tegenstrijdigheden
en onchristelijke theoremen verkwijlt, te ontzenuwen.

Verband en Verbond (I)

Sinds wij een vorig jaar in deze zaal bijeenkwamen
heeft het Voorloopig Comité, door de destijds aanwe-
zigen daartoe aangewezen, zich ernstig bezig gehou-
den met het uitwerken van plannen om tot definitieve
vormgeving van het Gereformeerd Sociaal en Econo-
misch Verband te geraken.

Zooeven werd U in 't kort verslag uitgebracht van
de handelingen van het V.C. Het is thans mijn taak
om in verband met mijn onderwerp iets breder en
dieper daarop in te gaan. Ofschoon wij ons afgevraagd
hebben, of het niet de voorkeur zou verdienen, dat
voor deze vergadering een ander als inleider zou op-
treden ter behandeling van een onderwerp, dat recht-
streeks betrekking zou hebben op de concrete vraag-
stukken, waarvoor wij ons in sociaal en economisch
opzicht in dezen tijd geplaatst zien, achtten alle leden
van het V.C. bij nadere overweging toch een weg, als
thans is ingeslagen, beter. Wij lieten ons daarbij lei-
den door de volgende gedachte. Hoezeer ook met dank-
baarheid en blijdschap mag worden geconstateerd, dat
in de vorige vergadering wat de groote lijnen en den
opzet van ons Verband betreft, een duidelijke en vol-
doende eenparigheid van gevoel en den dag trad,
toch was het noodig, dat nadere precisering en accen-
tueering in onderdelen ter verduidelijking en ook ter
bevestiging van den oorspronkelijk gestelden opzet
zou worden geboden. Aangezien een vorig maal aan
mij de eer te beurt viel namens de eerste initiatiefne-
mers onze plannen aan U te ontvouwen, waren mijn
medeleden in het V.C. unaniem van oordeel, dat het
gewenscht was, dat U ook in deze vergadering door
mij ter inleiding van de bespreking op de hoogte zou
worden gebracht van den principieelen en ook den
organisatorischen opzet van hetgeen als resultaat van
het overleg in den kring van het V.C. was verkregen.
Met den innigen wensch, dat U bij het vernemen daar-
van straks in de middagvergadering voor U zelf het
noodige inzicht in zaken zult hebben verkregen, om
samen met ons Uw schouders te gaan zetten onder
het beoogde werk van het Gereformeerd Sociaal en
Economisch Verband, ga ik mij nu van deze taak
kwijten.

De wegen ongeplaveid, de huizen nog voor een groot
deel ruïne's of alleen voor het allernoodigste hersteld
om bewoonbaar te zijn; na elke regenbui de stad een
modderpoel; de school ondergebracht in bilek-ge-
bouwjes, zoo op den keemen vloer. Bilek is niet water-
dicht, zoodat bij regen de vloeren alle draagkracht
aan de oppervlakte missen. Van buiten af kwam men,
het schoolgebouw betredend, letterlijk van den regen
in den drup, als de tropenwolken zich boven Menado
ontlasten.

U vraagt misschien: maar wat werd er gedaan om
van Menado weer de vooroorlogische, mooie stad te
maken? Nu, er was een Planning Committee dat zich
den wederopbouw van de stad opgedragen kreeg. Dat
Committee begon met het bouwen van een geweldig
monument, om de nagedachtenis van den wederopbouw
bij voorbaat veilig te stellen. Maar toen het monument
klaar was, was de schatkist leeg. Het monument had
ook maar een slordig miljoen gekost. Wat er verder
te Menado aan het herstel was gedaan geschiedde op
eigen kosten van de ondernemers. Zoo was het ge-
bouw van de Javasche Bank een witte raaf tusschen
de, na den Japanschen inval, niet meer gekapoerde
huizen. En nog enkele andere grootere ondernemingen
hadden hun kantoorgebouwen en goedaans op eigen
kosten opgeknapt. Maar het miserabele totaalbeeld

Daarom zeggen ze maar: hij is gek. Dan zijn ze van
alles af. Hun lezers snappen toch niet, wat „das Nichtege”
is. En die leiders, die met Barth's opvattingen het kerk-
volk, in steeds duisterder taal, verleiden, kunnen dan
verder doen, alsof dit „wetenschap” is. Zegt ge: neen,
dan kunnen ze nog altijd reciprocereen: maar meneer,
dogmatiek ik ook alleen maar een „vraag” naar „het”
dogma.

Zoodat we van „In de Waagschaal” nu maar afscheid
nemen met een versje van D. R. Kamphuyzen's Stichte-
lyke Rymen, 1727, 222:

luyste schalen wegen effen.
Vaste voet schrikt nooit van 't pad.
't Wyze(!) hert weet hoe en wat.
Zalig: die de Maat kan treffen.
En de Pop, daar hy mee speelt.
Maakt tot een leerachtig Beeld.

Alsmede, bl. 220:

't Popje kan een Afgod telen.
Als een al te grooten waan.
Tot de lust word toegedaan.
Daar gaat Spel dan boven spelen:
Daar word pleyster-plaats verblijft:
En het lust-paard draaft te styf.

Want de gelegenheid, om — met of zonder latijn —
aan te toonen, dat Barth kan handhaven wat hij zegt,
en dat diens Dogmatiek III, 3 zich voegt in den Cate-
chismus, die ook bij bovengenoemde leeren nog steeds
op den preekstoel ligt, vergezeld van „fundamenten en
perspectieven” — die gelegenheid heeft men niet aange-
grepen. We danken de heeren voor hun testimonium
van machteloosheid. K. S.

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

Ge zult U onwillekeurig hebben afgevraagd, welke
de betekenis is van deze beide woorden in den titel
van mijn onderwerp: Verband en Verbond. Taalkun-
dig beschouwd toch ligt de betekenis van deze beide
woorden zoo dicht bij elkaar, dat de vraag gewettigd
is: bedoelt ge hiermee alleen maar aan te geven een
nuance-verschil voor één en dezelfde zaak?

En dan moet het antwoord ontkennend luiden. De
taalkundige betekenis van beide woorden is inder-
daad niet ver uiteenlopend. Het werkwoord ver-
binden, dat de actie moet inleiden om te komen
tot een verband zoowel als tot een verbond, geeft vol-
gens Van Dale in zijn figuurlijke betekenis weer:
dooreen band vereenigen of beves-
tigen.

Het woord verband wordt in datzelfde woorden-
boek naar zijn figuurlijke betekenis omschreven als:
geestelijke samenhang en als verbin-
tenis, zich tot iets verbonden, ver-
plicht hebben.

Beide omschrijvingen passen zeer wel in het kader
van de 'n vorige maal in deze vergadering ontwikkelde
schets voor een te onderhouden Geref. Sociaal en Econo-
misch Verband.

De betekenis van verband als geestelijke samen-
hang komt daarin tot uitdrukking, dat wij hier maar
niet elkander uitgenoodigd hebben en bijeen zijn b.v.
als degenen, die behooren tot het Protestantisch-Chris-
telijke deel van ons volk, want zulk een samenhang
zou niet veel meer beteekenen dan die van los zand.
Zeer nadrukkelijk richtten zich onze plannen reeds in
de allereerste convocatie, die van de initiatiefnemers
uitging, tot de Gereformeerde belijders. Vandaar dan
ook het voorstel, om te komen tot vorming van een
Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband.
Die geestelijke samenhang heeft voorts in deze zaak
ook dit ons te zeggen, dat wij hier vergaderen in v e r b a n d met (dat ligt ook besloten in de betekenis
van het woord verband) de Belijdenisschriften der
Gereformeerde Kerken, de drie Formulieren van Eenig-
heid.

Uit de U gezonden of anders hier aan U uit te

van de stad werd er nog weinig anders van.

Te Menado bevonden zich drie menschen, die lid
waren van de Gereformeerde Kerk, te weten twee
militairen en een onderwijzeres. Voorts was er een
tamelijk talrijke kring synodisten, zeker een vijftien-
tal. Deze kring stichtte zich door één maal per Zondag
de diensten van de Protestantsche kerk te bezoeken
en door één maal per Zondag een preek te lezen. De
Protestantsche Kerk aldaar was niet veel beter dan
die te Makassar. Duidelijk bleek daar de valsche een-
heidsgeest ook in de inheemsche Christenen te zijn
gevaan. En dan spreekt men van Europeesche zijde
van angst om Europeesche opinies aan de inheemsche
Christenen op te leggen! Heel dat valsche-oecumenische
gedoe is in Indië import van Europeesche zendings-
menschen. Het is bekend, dat de Amboneesche Chris-
tenen daar nog het meest verzet tegen hebben aan-
geteekend, althans door hun practische houding. De
Amboneesche Christen is doorgaans beschamend
bijbelgetrouw, beschamend vooral voor hen, die hen
in het Protestantsche Kerkinstituut hebben geïncoor-
poreerd, en zelf dat instituut zoo verregaand hebben
doen deformeerden. J. P. v. d. STOEL Jr.

✱

reiken Concept-Statuten voor het Geref. Sociaal en Economisch Verband zult U gezien hebben, dat wij dit ook tot uitdrukking gebracht hebben in de U voorgestelde formulering van den grondslag van ons Verband: „Het verband heeft als grondslag de Heilige Schrift, waarvan de drie Formuleren van Eenigheid ons de hoofdsom leeren.”

Reeds in de vorige vergadering is door één der sprekers er terecht de aandacht op gevestigd, dat dit evenwel meer moet zijn, dan alleen maar zaak van een grondslag, waarop men dan mogelijk wel daarmee niet geheel in overeenstemming zijnde zaken, zou kunnen gaan optrekken. Wij meenen dan ook verplicht te zijn, de betekenis van het woord Verband uit den titel van ons onderwerp inderdaad nog verder te precisieren, dat wij hier gedacht zouden wenschen te zien aan Verband in de betekenis van causaal verband, dat de betrekking aangeeft van oorzaak en gevolg. Omdat wij Gereformeerde belijders zijn, daarom gingen wij over tot oprichting van een Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband. Het verband, de geestelijke samenhang, is dus niet alleen maar iets statisch, als rustende grondslag, maar ook dynamisch, als bewegende, ons activeerende drijfveer. Deze geestelijke samenhang bepaalt dus niet alleen ons uitgangspunt, maar zal ons geheele optreden als Verband in alles moeten beheerschen. Dat geheele optreden zal aan de toets daarvan onderworpen zijn, aan die belijdenis welke in den grondslag verankerd ligt.

Wij naderen nu de andere betekenis van het woord Verband, die ik ook zooveel reeds noemde, n.l. die van verbintenissen, zich tot iets verbonden, verplicht hebben, welke betekenissen immers op bepaalde, te verrichten handelingen, hetzij positief of negatief, wijst.

P. GROEN.

AANVULLING. Tot mijn spijt constateer ik, dat ik nagelaten heb onder de namen van de in de Verbandsvergadering benoemde commissie te vermelden dien van Mr Westera uit Amersfoort. Ik haast mij dit verzuim te herstellen.

Boekbespreking

P. Lagaay, Vier Gouden Banden, bewerkt door H. v. Assumburg. — Jan van Tuyl, Antwerpen, Zaltbommel.

Dit boek van 306 blz. interesseerde me direct na ontvangst. Want de schrijver vervult me met een gevoel van diep ontzag. Een van de fijnste momenten in je leven — als je lichaam tegen de zee kan — is een bootreis over den oceaan. En toen ik, de laatste maal per S.S. Veendam, naar New York werd gebracht door de Holland Amerika Lijn, was de „commander”: Captain P. Lagaay. Wie een keer de smaak van een schip te pakken heeft en het onbestemde respect, om niet te zeggen: ontzag kent, dat een normaal passagier voor de figuur van den kapitein heeft, den kapitein van zó'n schip, die begrijpt waarom ik dit boek met belangstelling opnam. Een kapitein van een passagiersschip van de H. A. Lijn, met haar uitnemende reputatie en schitterende „accommodatie”, moet wel een man van bijzondere kwaliteiten zijn: bekwaam in de navigatie, in staat om om te gaan met menschen uit allerlei kringen, ook met de hoogst geplaatsten, en om zijn gezag te handhaven op een zoo uiteenlopend gezelschap als bemanning plus passagiers zijn in normale tijden. Laat staan in abnormale dagen, als ook kapitein Lagaay in de oorlogsperiode heeft doorleefd.

Dit boek is niet in alles door hem geredigeerd; misschien ware dan een enkele uitdrukking, die ons aan het derde gebod herinnert, in dit toch wel Gods Naam met eerbied noemend boek weggelaten. Zoals op het titelblad en daarna aangegeven werd, zijn de gegevens van kapitein Lagaay in hun definitieve redactie verwerkt door dhr v. Assumburg.

Ieder wil wel eens een kijkje nemen in een hem vreemde „wereld”. Zoo was het voor mijzelf een prettige bezigheid dit boek, dat geen litteraire waarde praetendeert, te lezen. Interessant is niet alleen het verhaal van allerlei belevenissen van een bevelvoerder over passagiersschepen (ook troepen transportschepen) op de groote transatlantische lijnen, doch ook dat van de moeiten van den commandant van een tot troepen transportschip omgebouwd stoomer. Interessante bijzonderheden ontbreken in geen enkel hoofdstuk, en ook van het bezoek aan de koninklijke familie in Canada in de duitsche dagen worden aardige bijzonderheden vermeld. Koningin Wilhelmina, die schrijver vertelt het zelf, op bl. 272, corrigeerde den auteur eens, toen hij sprak over den „oorlog met Japan”. „U bedoelt natuurlijk: de oorlog „tegen” Japan!”, zei de Koningin, en de schrijver vindt dat een fijne opmerking. Maar op bl. 284 heeft hij het tóch weer over den „oorlog met Japan”.

Wie rekening houdt met wat wij hierboven opmerkten over enkele uitdrukkingen die hadden moeten worden weggelaten, zal dit boek op zijn prettigen en instructieven inhoud kunnen waardeeren, als bijdrage tot de kennis van een voor ons land toch nog steeds betekenisvol bedrijf, waarop het zijn naam tot nu toe wist hoog te houden.

De groeten van den passagier van Friday, August 15th 1947 aan zijn Commander: Captain P. Lagaay: K. S.

De kwestie van het evangelisten-ambt (XVII)

ZENDING EN EVANGELISATIE

§ 6. DE CONFRONTATIE VAN DE THANS IN DE KERK FUNGEERENDE BIJZONDERE AMBTS-DRAGERS MET DEN EVANGELIST (vervolg.)

Het meerderheidsrapport betoogt, zoo werd verleden week aangetoond, dat het evangelistenambt duidelijk en principieel onderscheiden is resp. van het predikanten-, ouderlingen- en diakenambt.

C. De minderheidsnota van Ds v. d. Waal brengt tegen het meerderheidsrapport in dezen bezwaren in. En naast hetgeen we boven reeds daaruit citeerden en bediscussieerden wordt dan een beroep gedaan op wat het meerderheidsrapport noemt „de kerkelijke papieren” inzake de bijzondere ambten. Zoodat we nu tot een nieuw punt in dezen overgaan.

Het meerderheidsrapport is daarmee begonnen, bl. 1—3, onder „I. De stand van zaken” (onderverdeeld in: a. onze kerkelijke papieren; b. de kerkelijke pers). Onder „onze kerkelijke papieren” wordt dan, in het kort samengevat, het volgende ten beste gegeven.

Onze kerken hebben sinds vele jaren als een „beginnel” erkend, dat de predikers van het Evangelie onder de heidenen moeten zijn dieparen des Woords, herders en leeraars, predikanten, gelijk onze belijdenis en kerkenordening ze kennen. Ook de „zendingsorde” gaat daarvan als vooronderstelling uit.

Doch nergens is van dat „beginnel” duidelijk reenschap gegeven! Noch confessioneel, noch kerkrechtelijk! In art. 30 Ned. Gel. is niet vermeld, dat in den dienst van de predikanten ook de „missionaire” ligt opgesloten. Art. 2 K.O. noemt zonder meer vier diensten. Art. 16 K.O. beschrijft den ambtsdienst der predikanten geheel met betrekking tot de gevestigde plaatselijke kerk. En in art. 7 wordt met de uitzending „om hier of daar kerken te vergaderen” blijkbaar niet bedoeld op evangelieprediking en kerkplanting in de verre en vreemde heidenwereld. Art. 52 verwijst naar de „zendingsorde”, doch de heden nog fungeerende „zendingsorde” bevat ook nergens een verantwoording ten aanzien van het bovengenoemde „beginnel”, maar gaat er stilzwijgend van uit.

Zoodoende komen we bij de synodebesluiten van Middelburg 1896 uit. In het daar gediend hebbende rapport over de zendingszaken in dezen lezen we echter alleen, dat onze K.O., conform Gods Woord, voor den „missionairen” dienst alleen predikanten kent; dat het weer oprichten van het ambt van evangelist op misverstand berust: de apostelen immers hebben ze eens aangesteld maar aan de kerken is na het verscheiden van de apostelen geen macht of bevoegdheid verleend, om dit ambt in te stellen; we zijn in elk geval gebonden aan onze belijdenis en kerkorde en die kennen den evangelist niet.

Terecht constateert het meerderheidsrapport, dat zulk een sobere, om niet te zeggen oppervlakkige motiveering bevreemding en zorg wekt. Bewezen wordt niets, allerminst uit de Schrift. Zoo kan en moet, helaas, worden geconstateerd, dat onze kerkelijke papieren en de desbetreffende synodebesluiten geen licht verschaffen omtrent de vraag: mag en moet alleen een dienaar des Woords als „missionair” worden uitgezonden?

De minderheidsnota meent evenwel toch het een en ander uit de kerkelijke papieren te kunnen aanvoeren. Ze wijst op het huidige formulier voor de bevestiging van dienaren des Woords, waarin verwezen wordt naar den arbeid der apostelen (Hand. 6:4) en de opdrachten van Paulus aan Titus en Timotheus (Titus 1:5; 1:9; 1 Tim. 2:1 v.v.). Het is de wil des Heeren, zoo heet het in dat formulier, dat deze dienst (bedoeld is de kerkstichtende arbeid, de ordineren, van Titus en Timotheus) ten allen tijde wordt onderhouden. „Daartoe wordt overgegaan tot het instellen van een nieuwen dienaar des Woords in den dienst (als „opvolger” van Titus en Timotheus dus). In de vermaning klinken de woorden uit 1 Tim. 4:12—15; 2 Tim. 2:3, 5 door” (bl. 18). Daaruit trekt de minderheidsnota de conclusie, dat de dienst der apostelen en hun helpers (de „evangelisten”) „voor de vermeerdering en bewaring der kerk voortgezet wordt door het ééne ambt, dat van predikant, dienaar des Woords” (idem).

We hebben in dat formulier te doen met Schriftgebruik, dus met uitlegging en toepassing der Schriften, waarom we mogen vragen, of de teksten naar hun zin en betekenis zijn aangewend. Voorts is de vraag gewettigd, of de vaders, die het formulier opstelden, en de kerken, die het gebruiken, het zóó hebben bedoeld als de minderheidsnota concludeert. Zoodat tenslotte ook deze vraag is geoorloofd en geboden, of de minderheidsnota juistte gevolgtrekkingen maakt.

Gaan we het „formulier om te bevestigen de dienaren des Woords” na, dan blijkt, dat wordt uitgegaan van Ephese 4:11 en geconcludeerd, dat „herders en leeraars” een ambtelijke dienst in de plaatselijke gemeente is. Geciteerd worden (gedeeltelijk): 1 Tim. 5:17 („deze arbeiden in het Woord”), Rom. 12:3, 7 („naar de mate of regel des geloofs”), Titus 1:9 („dat een herder aan het getrouwe of oprechte woord, dat naar de leer is, moet vasthouden en recht snijden”; het in Titus 1:9 gezegde is bestemd voor de „opziener”, vs 7; het formulier ziet dus onder die „opziener” ook de „leer-ouderlingen”, wat juist

is volgens 1 Tim. 5:17; het „recht snijden” is ontleend aan 2 Tim. 2:15 en is gericht aan Timotheus: de „evangelist” is óók prediker, derhalve ligt hierin nog geen bewijs voor identificatie — vereenzelviging — van „evangelist” en „herder en leeraar”, wat we boven reeds uitvoerig besproken hebben). Verder worden geciteerd in genoemd formulier: 1 Cor. 14:3 („die profeteert, dat is: Gods Woord predikt, spreekt den menschen stichting en vermaning en vertroosting”; het formulier verklaart het profeteeren als „Gods Woord prediken”; blijkens de Kanteekeningen van den Statenbijbel vatten de vaders het profeteeren op als: „die profetische Schriften in een bekende tale uitlegt”; of deze uitlegging juist is doet niet af van het feit, dat de vaders hier wilden denken aan het werk van een „herder en leeraar”, het leeren, het onderwijzen; Hand. 20:20, 21 (waar Paulus zichzelf in zijn arbeid tot een voorbeeld stelt aan de ouderlingen en opzieners van Ephese's kerk); 2 Cor. 5:18—20 (waar gehandeld wordt over de apostolische bediening der verzoening, welke volgens het formulier ook „een dienaar des Evangelies” heeft te volbrengen, dus: de dienaar des Woords; en niemand zal ontkennen, dat zulks het geval is; alleen kunnen we uit dit Schriftgebruik niet opmaken, dat de kerk daarmee zegt: alleen „de dienaar des Evangelies” is de ééne opvolger der apostelen; volgens Grosheide ziet het „ons” in vers 18b op Paulus „en zijn medeambtsdragers”; daarbij zijn dan ook zijn „helpers” inbegrepen); Titus 1:9 („om de tegensprekers te wederleggen en den mond te stoppen”; het is gericht aan de „opziener”, vs 7); Hand. 6:4 („wij zullen volhardend enz.”, ziet op de prediking, welke straks van de apostelen ook overgaat op de „leeraars” en „die arbeiden in het Woord en de leer”); 1 Tim. 2:1 v.v. (opdracht dat in de samenkomsten der gemeente voorbiddingen zullen worden gedaan, wat het formulier terecht betreft op de dienaren als voorgangers daarin); voor de tucht wordt verwezen naar Matth. 16:19; 1 Tim. 3:4 (gericht aan de „opziener” of ouderlingen); en uit Matth. 28:20 wordt afgeleid, dat dit ambt altijd moet blijven, zoodat de vaders in dit formulier de „herders en leeraars” zien als wettige „opvolgers” van de apostelen, wat evenwel niet inhoudt moet, dat er géén mede-„opvolgers” kunnen zijn; er is ook nog een formulier om de ouderlingen en de diakenen te bevestigen! En daarin worden de diakenen ook gezien als „opvolgers” van de apostelen! Dat bewijst, dat men niet mag zeggen: uit 't formulier voor de dienaren des Woords blijkt wel, dat deze de ééne „opvolgers” van de apostelen zijn.

In de vermaning van het dienarenformulier worden woorden gebruikt uit Hand. 20:28 (voor de „opziener” van Ephese's kerk); 1 Petr. 5:2 (gericht aan de ouderlingen); 1 Tim. 4:12, 13, 14, 15; 2 Tim. 2:3; 1 Tim. 4:16 (alles gericht aan Timotheus in zijn ambtsdienst; en dat kan ook voor den dienaar des Woords gelden, daar deze met den evangelist het leeren enz. gemeen heeft; ook Petrus vermaant de ouderlingen een voorbeeld der kudde te zijn, 1 Petr. 5:36) en het Formulier besluit de vermaning met 1 Petr. 5:4, dat aan de ouderlingen is gericht.

Overzien we het geheel der geheel of gedeeltelijk geciteerde verzen, dan blijkt, dat van het 28-tal er 6 rechtstreeks op Timotheus en Titus slaan en dan zijn deze uitsluitend in „de vermaning” en geen enkele daarvan in de uitzetting van de ambtsstaak enz. aangevond, behalve dan de uitdrukking „recht snijden”, 2 Tim. 2:15. Wat o.l. bewijst, dat het formulier in z'n Schriftgebruik bij de omschrijving van de ambtsstaak der dienaren des Woords zeer zorgvuldig is!

Dat „de kerkstichtende arbeid van Tim. en Titus” wordt voortgezet door een daartoe gemandateerd predikant en deze meening in het genoemde formulier is te vinden, gelijk de minderheidsnota poneert, bl. 18, boven door ons breder geciteerd, is dus ten eenenmale onjuist. En dat het geciteerde tekstenmateriaal in dat formulier dat zou ondersteunen, is ook niet juist. Ofschoon de vaders inderdaad niet wilden weten van een (opnieuw) erkennen van het ambt van „evangelist” hebben ze dat in het formulier om de dienaren des Woords te bevestigen niet doen uitkomen en in de uitzetting van de ambtsstaak der dienaren één, zegge één uitdrukking gebruikt, welke in de Schrift rechtstreeks op Timotheus den evangelist slaat (2 Tim. 2:15), en van die uitdrukking en deszelfs gebruik kan men niet zeggen: zie, ze is gekozen om te laten uitkomen, dat het evangelistenwerk van Tim. maar door één ambt, dat van den dienaar des Woords, kan worden voortgezet!

J. FRANCKE.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 32

Amice,

Wegens plaatsgebrek, want er moeten enkele stukken mee, die lang bleven liggen, één week uitstel. Tot ziens, je

ADOLPHUS VENATOR.